

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 10.6.2002

59. vuosikerta

Numero 2

Sivu 6

Syysviljojen kahukärpäsriski näkyy kelta-ansoista

Kahukärpänen on syysviljojen pahin tuhohyönteinen. Sitä esiintyi monen väli vuoden jälkeen runsaasti syysviljoilla syksyllä 1999. Kahukärpäsen esiintymistä syysviljan oraissa voi helposti tarkkailla kelta-ansojen avulla.

Kaikki pellolla lentävät ötökät eivät suinkaan vaadi torjunta-ainetta niskaansa, joten kelta-ansojen tarkastelussa kannattaa keskittyä pienten kiiltävän-mustien kahukärpästen tunnistamiseen. Etenkin aikaisin kylvetyissä syysviljakasvustoissa kahukärpäsriski on suuri.

Kahukärpässeurantaa kokeissa ja käytännön tiloilla Syksyllä 2000 seurattiin kahukärpäsen esiintymistä ruiskasvustoissa keltaisten liima-ansojen avulla kymmenellä Raision Ruis -laatujuvähjelmaan kuuluvalla käytännön ruisviljelyksellä eri puolella Suomea. Käytetty kelta-ansa oli puolikas Catch-it kelta-ansasta ja kooltaan 9,5cm x 32 cm. Ansat laitettiin pellolle orastumisvaiheessa, keskimäärin 9 vuorokauden kuluttua kylvöstä ja vaihdettiin viikon välein lokakuun ensimmäiselle viikolle saakka.

Kylvöaika vaikuttaa kahukärpästen määrään

Kylvöaika vaikutti selvästi kahukärpästen runsauteen: aikaisissa kylvöksissä kahukärpäsriski oli selvästi suurin. Eniten kahukärpäsiä joutui kelta-ansoihin elo-syyskuun vaihteessa. Syksyn lämpötilavaihtelut näkyivät selvästi tiloilta kerätyssä kahukärpäsaineistossa: kylminä jaksoina kahukärpäset vähenivät, mutta lämpiminä jaksoina niiden määrät jälleen kasvoivat. Melko myöhään (11.9.) kylvetyissä hybridiruiskasvustoissa kahukärpäsiä oli yllättävän paljon (yli 20 kärpästä pyydystä kohti viikossa) vielä syyskuun lopussakin. Vaikka syyskuussa oli yöpakkasia, syksy oli kaiken kaikkiaan poikkeuksellisen lämmin.

Kahukärpässäalis vaihteli alueellisestikin: Pohjanmaalla kahukärpäsiä oli ansoissa vain muutamia, vaikka ruis oli kylvetty elokuun puolella. Samoihin aikoihin kylvetyssä kasvustossa Lounais-Suomessa lenteli kelta-ansaan keskimäärin 80 kahukärpästä viikossa.

Paljonko on paljon?

Tarkkaa torjuntakynnystä kahukärpäselle ei ole. Jos kuitenkin kelta-ansan puolikkaaseen tarttuu yli viisi kahukärpästä vuorokaudessa, aikaisin kylvettyjen ruiskasvustojen torjuntaa kannattaa harkita. On kuitenkin muistettava, että kahukärpäsen aiheuttamat tuhot riippuvat

myös viljan kehitysasteesta ja vallitsevista sääoloista. Kahukärpänen munii yleensä 1-2-lehtisiin oraisiin, mutta yli 4-lehtisten versojen tyvet ovat yleensä jo riittävän kovia estämään toukan pääsyn kasvin sisään. Myöhään tehdystä torjuntakäsittelystä ei tästä syystä ole hyötyä.

Kahukärpässeuranta pitääkin aloittaa heti rukiin orastuessa ja tarkkailla ansoja vuorokauden välein. Vaikka suotuisilla munintaolosuhteilla eli yli 10 asteen keskilämpötilalla on tärkeä merkitys, myös toukkakauden sääolot vaikuttavat tuhojen määrään. Jos syksy on lämmin, toukka jatkaa kehitystään ja vahingoittaa kasvupistettä. Viileinä syksyinä toukan kehitys hidastuu ja toukat eivät ehdi aiheuttaa suurta vahinkoa.

Kiitokset Kiitän Raisio Yhtymää ja kelta-ansanäytteitä keränneitä viljelijöitä yhteistyöstä.

Erja Huusela-Veistola, MTT

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 2/2002: 6 erja.huusela-veistola@mtt.fi puh. (03) 4188 2447